

Tutkimus rypsiöljyn käytöstä ja sen mielikuvasta kuluttajien ja ammattilaisten keskuudessa

Joulukuu 2008

Tutkimus on osa kolmivuotista "Rypsiöljy – liian hyvää ollakseen totta?" -
tiedotus- ja menekinedistämisohjelmaa.

Ohjelman rahoittajat: Euroopan yhteisö, Suomen valtio
ja Elintarviketeollisuusliitto ry (Öljynpuristamoyhdistys)

Tutkimuksen toteuttaja: Dagmar Insight&Implementation

Sisällys

	Sivu
Johdanto tutkimukseen	2
Tiivistelmä tuloksista ja johtopäätökset	3
Rypsiöljyn käyttö ja mielikuva kuluttajien keskuudessa	4-9
Ruokaöljyjen käyttö/suosiminen ammattilaisten keskuudessa	10-13
Ammattilaisten mielikuva rypsiöljystä	14-17
Mielikuva rypsiöljystä kuluttajat vs. ammattilaiset	18

Johdanto tutkimukseen

Asiakas ja toteuttaja

Recommended Finlandin toimeksiannosta Dagmar Insight&Implementation

Tutkimuksen tarkoitus

Selvittää rypsiöljyn käyttöä ja mielikuvaa siitä kuluttajien ja ammattilaisten keskuudessa

Tutkimuksen kohderyhmä

Kuluttajat: 15-79 –vuotiaat suomalaiset kiintiöityinä iän, sukupuolen ja asuinalueen mukaan

Ammattilaiset: kokit / keittiömestarit, hankintajohtajat elintarviketeollisuudessa sekä terveydenhuollon ja ravitsemuksen ammattilaiset (työterveydenhuolto, ravitsemusterapeutit tmv.)

Näytteen koko

Kuluttajat: n=500 henkilöä

Ammattilaiset: n=60 henkilöä, kolmannes kutakin ryhmää

Kenttätyön ajankohta

Kuluttajat: 2. – 3.12.2008

Ammattilaiset: 27.11. – 1.12.2008

Tiedonkeruumenetelmä

Puhelinhaastattelut kotitalouksiin (kuluttajat) ja toimipaikoille (ammattilaiset)

Haastattelut ja tietojenkäsittely

Kuluttajat: Taloustutkimus Oy / Telebus

Ammattilaiset: IROResearch Oy

Tiivistelmä tuloksista ja johtopäätökset

Rypsiöljyn käyttö ja suosiminen

- Kuluttajavastaajista 88 % ilmoitti käyttävänsä rypsiöljyä, 2,5 vuotta sitten vastaava luku oli 83 %, eli käyttö näytti kasvaneen. Useimmiten rypsiöljyä käytetään paistamiseen ja ruuanlaittoon. Myös ammattilaiset suosivat selvästi eniten rypsiöljyä. Seuraavaksi suosituin on oliiviöljy, mutta se tulee kaukana rypsiöljyn perässä.

Syyt käyttää rypsiöljyä

- Ensimmäisenä mittausvuonna terveellisyys oli vasta neljäs syy käyttää rypsiöljyä, mutta kahtena jälkimmäisenä se on ollut suurin syy. Terveellisyyttä korostavat ennen kaikkea terveydenhoidon ammattilaiset. Myös kotimaisuus on valtti, samoin edullisuus sekä keittiöammattilaisten mielestä hyvät paisto-ominaisuudet.

Mielikuva rypsiöljystä

- Mielikuva rypsiöljystä on erittäin myönteinen; sitä pidetään hyvin monikäyttöisenä, edullisena ja terveellisenä, ja se näyttää pikkuhiljaa vievän – paitsi terveellisimmän öljyn – myös kenties laadukkaimman öljyn tittelin oliiviöljyltä. Vain maukkaudessa rypsiöljy häviää selvästi oliiviöljylle; toki monissa käyttötilanteissa neutraalia makua pidetään vain myönteisenä asiana.

Johtopäätökset

- Rypsiöljy on suomalaisten perusruokaöljy ja "volyyimiöljy": se on neutraali maultaan ja koetaan edulliseksi. Ammattikeittiöissä se on tuttu, "tapa" ja sen paisto-ominaisuuksia arvostetaan. Kotimaisuus ja läheisyys ovat pysyneet myös syinä valita rypsiöljy. Terveellisyys on noussut 3 vuodessa suosimisperustelujen ykköseksi ja tässä mielikuvassa rypsiöljy on ohittamassa oliiviöljyn. Viestintää rypsiöljyn hyvistä ominaisuuksista tulisi edelleen jatkaa, jotta hyvä kuva pysyy yllä ja vakiintuu.

Rypsiöljyn käyttö ja mielikuva kuluttajien keskuudessa

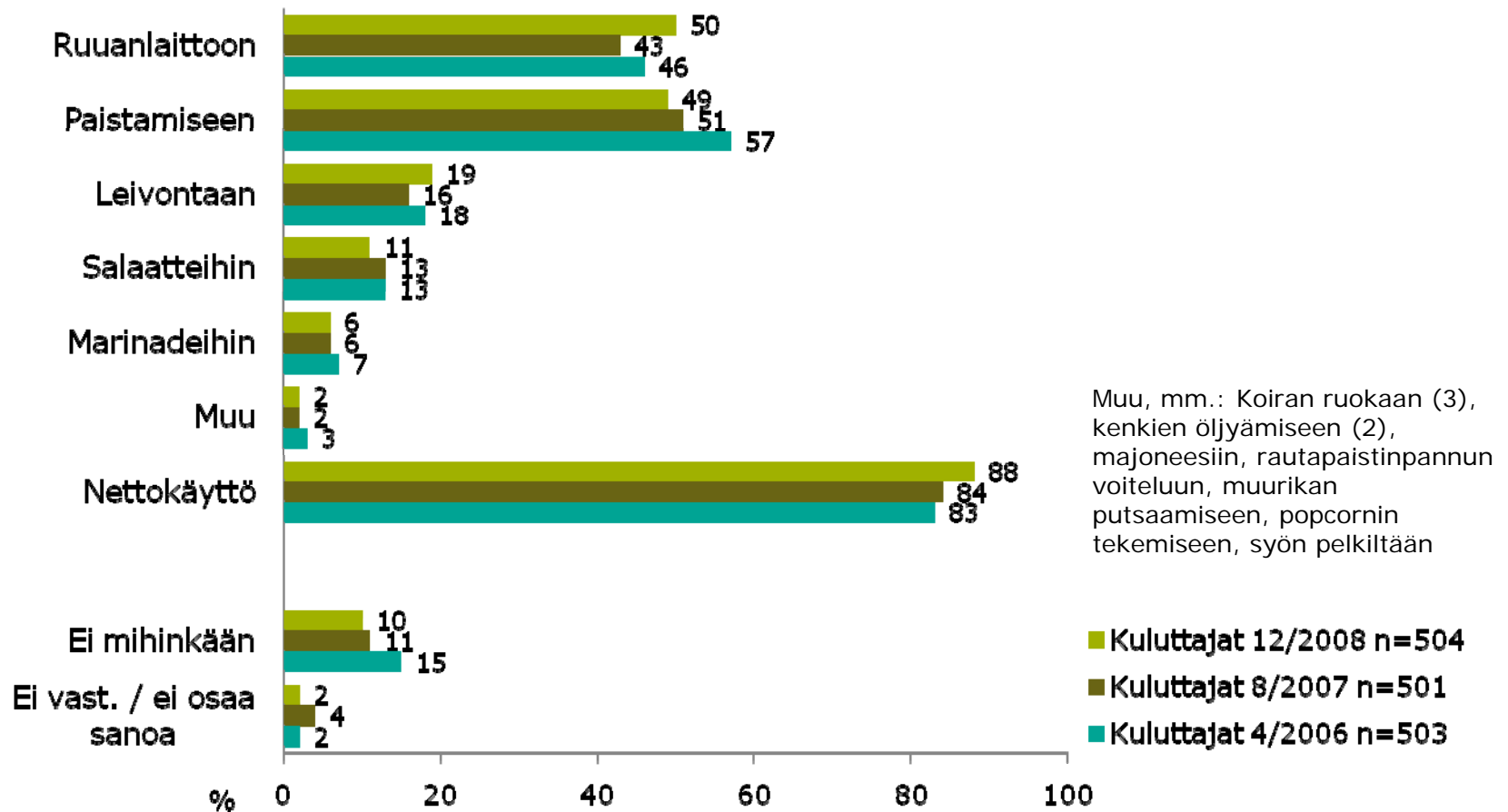
Rypsiöljyn käyttö

Kuluttajat

- Rypsiöljyn nettokäyttäjät saatiin kysymyksestä "Jos taloudessanne käytetään rypsiöljyä, niin mihin sitä lähinnä käytetään?" Käyttäjiä olivat siis kaikki, jotka tässä vastasivat johonkin. Käyttäjiä oli tänä vuonna 88 % vastaajista. Lukema on noussut kolmen vuoden aikana 5 %-yksikköä, mikä on juuri tilastollisesti merkitsevä kasvu.
- Vastaajataustoitain katsottuna rypsiöljyn käyttäjiä oli eri ryhmissä vaihdellen 77 %:sta 95 %:iin. Keskimääräistä enemmän sitä ilmoittivat käyttävänsä naiset, lapsiperhevastaajat, työssäkäyvät ja aktiivi-ikäiset, korkeasti koulutetut sekä länsisuomalaiset. Hieman vähemmän sen käyttöä ilmoittivat miehet, kaikkein nuorimmat (15 - 24 v.), pienituloiset ja pohjoissuomalaiset.
- Selvästi eniten rypsiöljyä käytettiin yleisesti ruuanlaittoon ja paistamiseen. Nämä ovat olleet käyttökohteiden kärjessä koko ajan. Leivonnassa rypsiöljyä käytti joka viides, salaateissa ja marinadeissa sen käyttö oli vähäisempää.

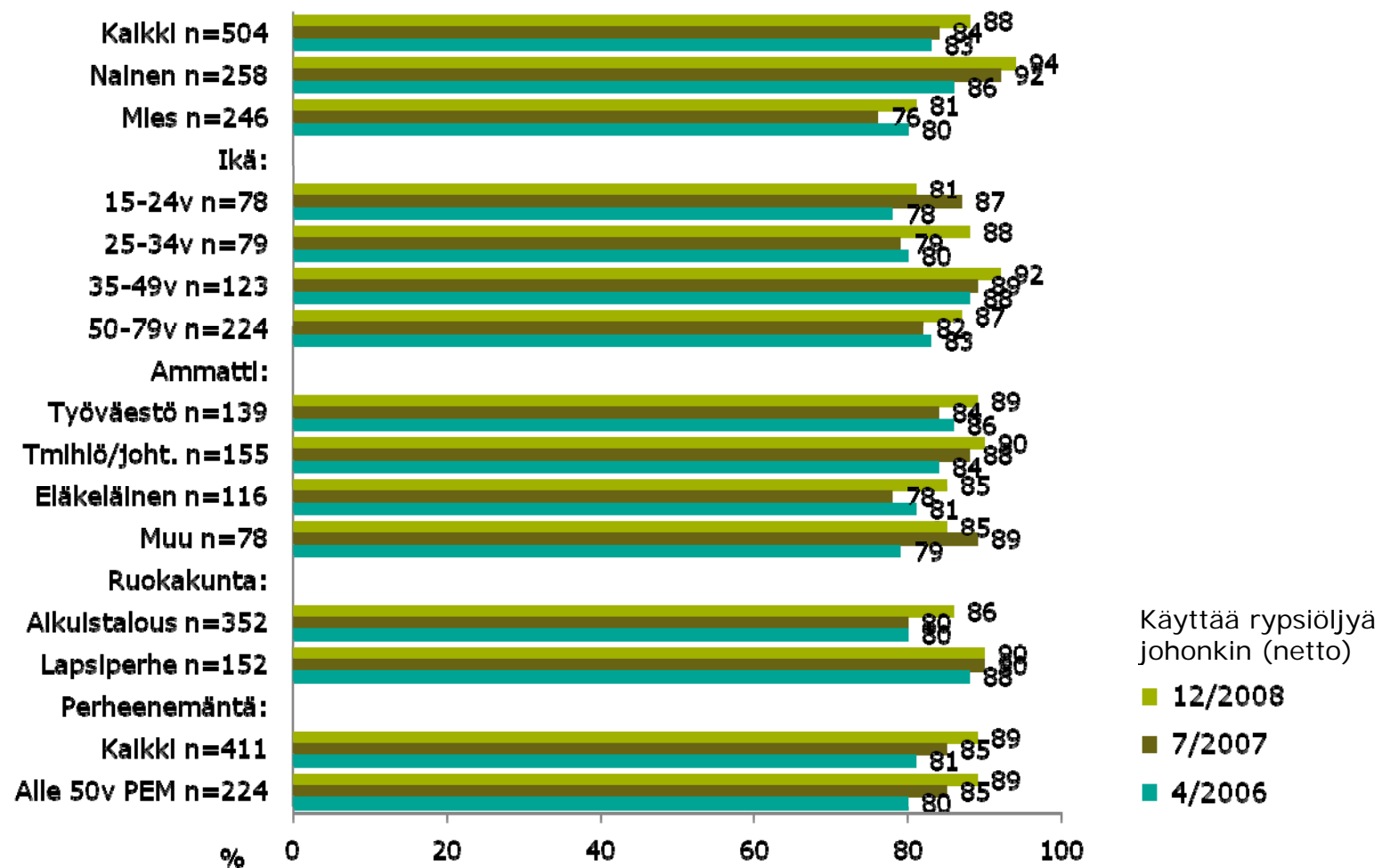
Rypsiöljyn käyttökohteet

Jos taloudessanne käytetään rypsiöljyä, niin mihin sitä lähinnä käytetään?

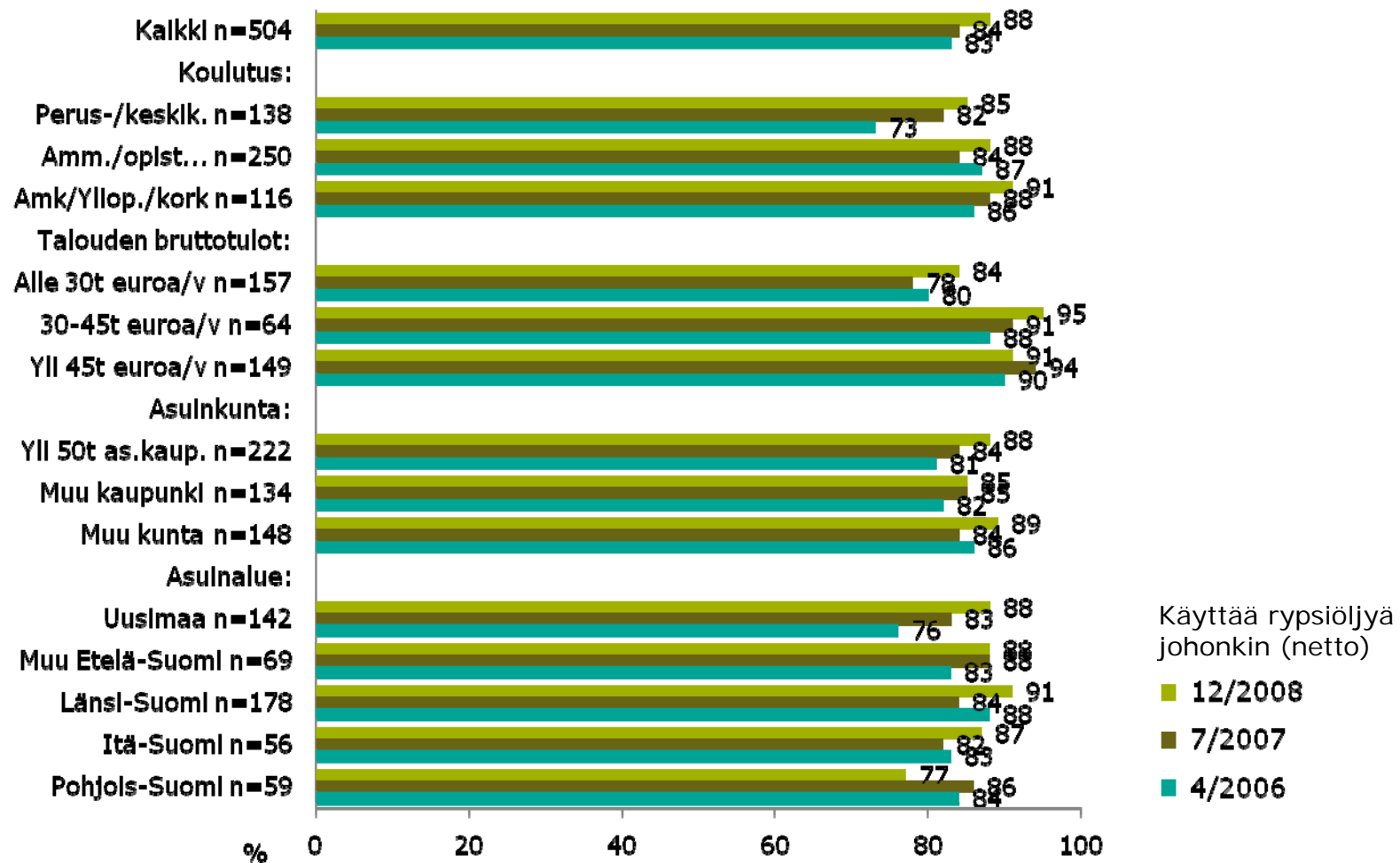
Rypsiöljyn käyttö 2006 – 2008

Taustaryhmät v. 2006-2008 1/2

Rypsiöljyn käyttö 2006 – 2008

Taustaryhmät v. 2006-2008 2/2

Rypsiöljyn mielikuva

Kuluttajat

- Mielikuva rypsiöljystä ei juurikaan ole muuttunut viimeisen kolmen vuoden aikana, vain mielikuva sen edullisuudesta on hieman noussut, samoin laadukkuus. Kuva on yleisesti ottaen hyvä; vain maukkaus jää muista ominaisuuksista. Terveellisyys ja monikäyttöisyys ovat rypsiöljyyn ensimmäisinä liitettäviä ominaisuuksia.
- Vastaajataustoittain katsottuna...
  - naiset suhtautuivat rypsiöljyyn myönteisemmin kuin miehet kaikissa ominaisuuksissa.
  - Rypsiöljyn käyttäjät olivat luonnollisesti ei-käyttäjiä myönteisempiä jo siksi, että ei-käyttäjät vastasivat useammin "en osaa sanoa".
  - Ikäryhmissä oli vaihtelua ominaisuuksittain; eli eri ikäiset suosivat erilaisia asioita. Nuoret esim. arvostivat edullista hintaa, vaikka he eivät pitäneet rypsiöljyä kovin nykyaikaisena. Terveellisyyden arvostus taas alkoi 35 ikävuodesta. Yli 50-vuotiaat puolestaan näkivät muut ominaisuudet keskimääräistä parempina paitsi edullisuuden. Monikäyttöisyys nousi eniten 25-34 –vuotiailla.
  - Lapsiperhevastaajat pitivät rypsiöljyä ei-lapsisia vastaajia terveellisempänä ja monikäyttöisempänä.
  - Suurempituloiset vastaajat pitivät rypsiöljyä pienempituloisia hieman vähemmän terveellisenä, maukkaana ja laadukkaana, mutta hieman keskimääräistä monikäyttöisempänä kuitenkin. Keskituloiset arvostivat rypsiöljyä eniten käytännössä kaikissa ominaisuuksissa.
  - Asuinalueista suurimmissa kaupungeista rypsiöljyä pidettiin monikäyttöisempänä, edullisempänä, laadukkaampana ja nykyaikaisempänä kuin muualla. Heikoin mielikuva useissa asioissa rypsiöljystä on Pohjois-Suomessa, jossa sen käyttökin oli hieman vähäisempää. Terveellisyys korostui Etelä- ja Länsi-Suomessa eniten, maukkaus myös Länsi-Suomessa ja monikäyttöisyys sekä laadukkuus Etelä-Suomessa. Edullisuus nousi hieman Uudellamaalla ja muualla Etelä-Suomessa. Erot alueittain eivät kuitenkaan olleet lopulta kovin suuria.

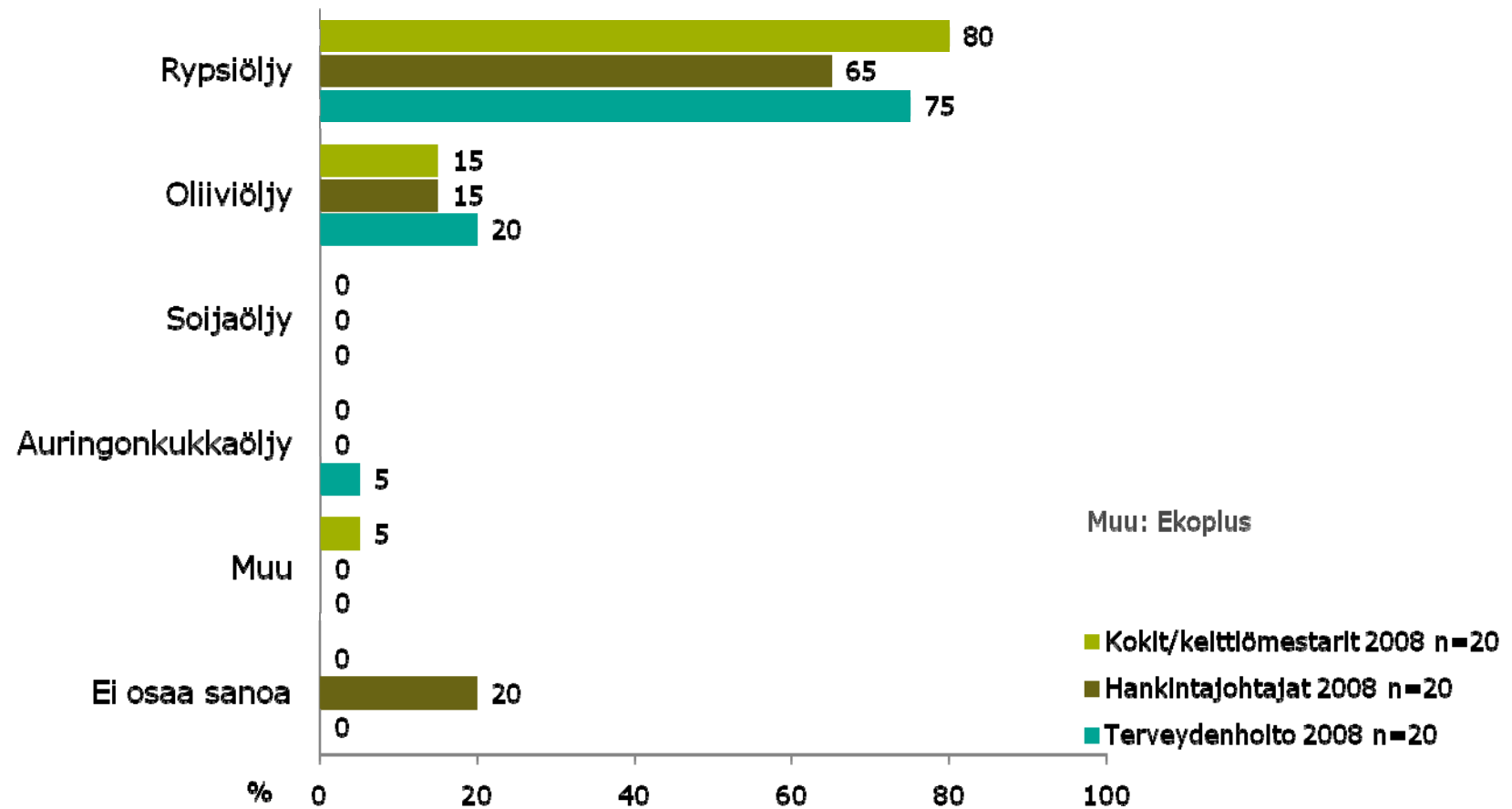
**Ruokaöljyjen käyttö /
suosiminen ja mielikuva
rypsiöljystä ammattilaisten
keskuudessa**

Ruokaöljyjen käyttö / suosiminen ammattilaisten keskuudessa

- Ammattilaisilta kysyttiin suosikkiruokaöljyä siten, että kokit vastasivat, mitä he suosivat tai eniten käyttävät työssään, hankintajohtajat mitä he suosivat valmisruokien raaka-aineena ja terveydenhuollon vastaajat, mitä he suosittelevat käytettäväksi potilailleen / asiakkailleen.
- Rypsiöljy oli kaikissa ryhmissä ylivoimaisesti suosituin ruokaöljy, oliiviöljy tuli kaukana toisena. Kolmen vuoden aikana ei tilanne käytännössä ole juurikaan muuttunut. Sen sijaan terveellisyys syynä käyttää rypsiöljyä vahvistui vuosi sitten tärkeimmäksi, kun se kaksi vuotta sitten oli vielä neljänneksi tärkein. Terveellisyyden lisäksi tärkeitä syitä olivat kotimaisuus, tuttuus/tapa, edullisuus ja paisto-ominaisuudet. Terveellisyyttä ja kotimaisuutta korostivat varsinkin terveydenhoidon vastaajat, tuttuutta ja tapaa kokit ja keittiömestarit, ja edullisuutta hankintajohtajat.
- Reilu puolet vastaajista ilmoitti käyttävänsä / suosivansa yleensä samaa öljyä kaikissa tilanteissa; kokit ja muut keittiöihmiset vaihtelivat öljyjä enemmän ruuan mukaan. Öljyjen vaihtelevuus väheni hieman kahden vuoden takaa.
- Kuten vuosi sitten, 38 % ilmoitti vaihtelevansa öljyä tilanteen mukaan. Yleisimpänä perusteena oli nyt se, että varsinkin paistamiseen haluttiin käyttää yleensä rypsiöljyä. Oliiviöljyä taas käytettiin enemmän kastikkeisiin, ja jotkut ilmoittivat yleisesti, että riippuu ruuasta, mitä käyttää. Syyt ovat olleet samat joka mittauksessa ja erot näyttävät suuremmilta kuin ovat – kyseessä oli kuitenkin vain 20-30 vastaajaa, joten erot eivät ole merkitseviä.
- Vastaajilta kysyttiin myös, onko jokin ruokaöljy sellainen, mitä ei käyttäisi / suosittelisi. Usein sellaista ei ollut, vaan 85 % ammattilaisista ilmoitti suosivansa kaikkia öljyjä mitään hylkimättä. Tänä vuonna ei vastaajissa ollut yhtäkään, joka ei käyttäisi / suosittelisi rypsiöljyä. Oliiviöljyn ja auringonkukkaöljyn hylkijöitä oli molempia 4-5 vastaajaa.

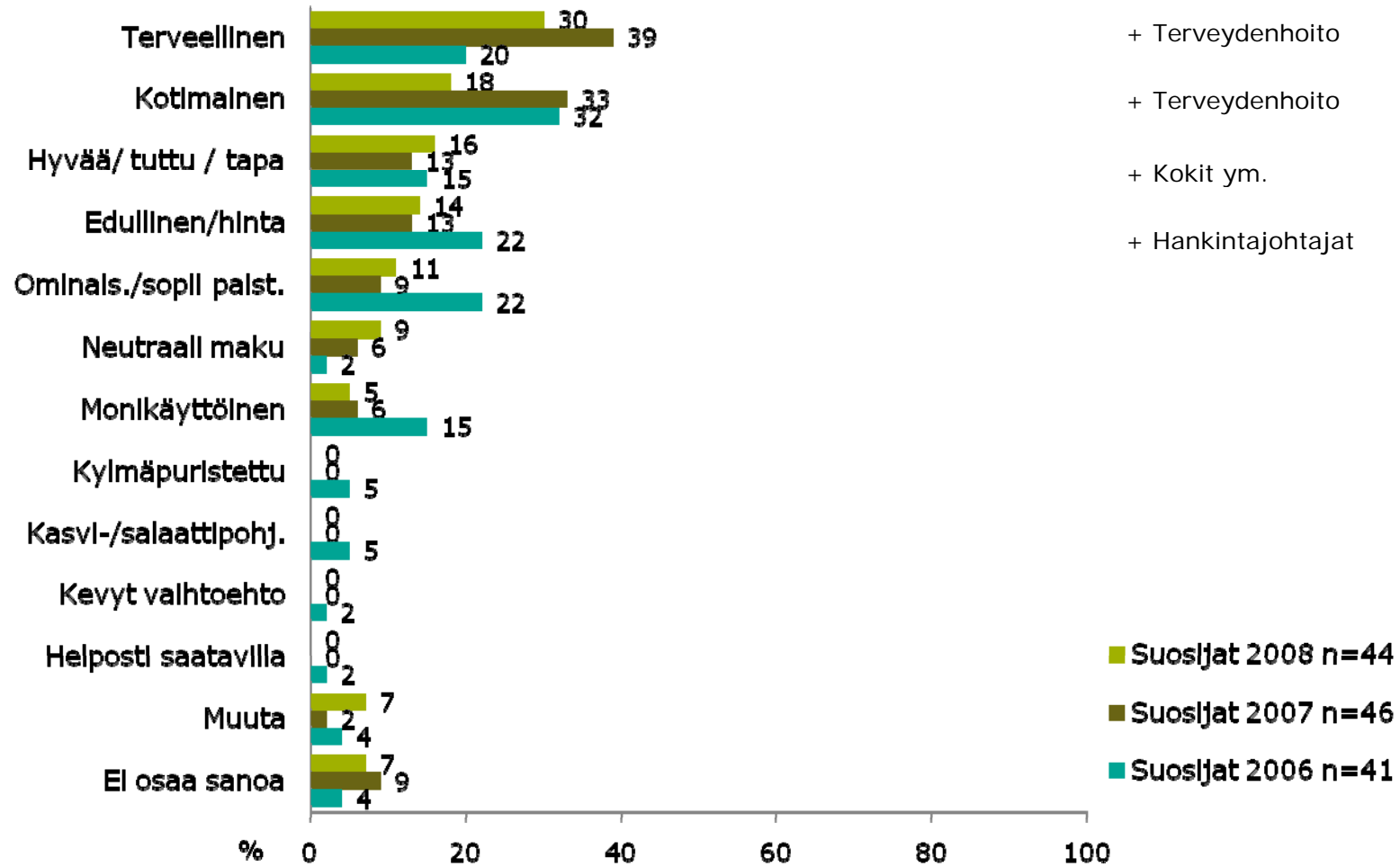
Eri ruokaöljyjen suosiminen

Kokit; käyttävät työssään eniten, hankintajohtajat; suosivat raaka-aineena ja terveydenhoito; suosittelevat potilaille / asiakkaille

Rypsiöljyn suosiminen

Miksi suosii / käyttää rypsiöljyä?

+ Terveystieteiden tutkimuskeskus

+ Terveystieteiden tutkimuskeskus

+ Kokit ym.

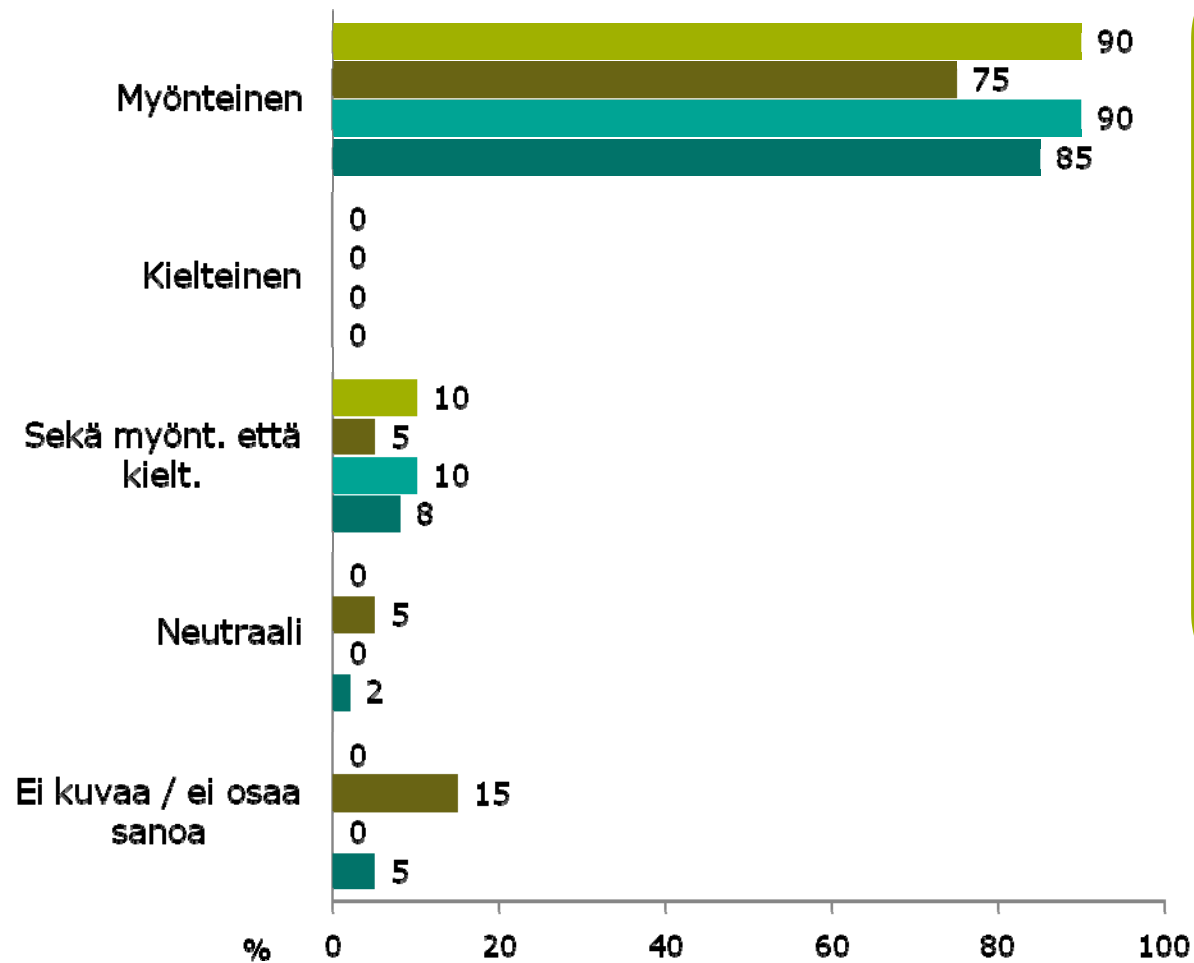
+ Hankintajohtajat

Ammattilaisten mielikuva rypsiöljystä

- Spontaanisti mielikuvaa rypsiöljystä kysyttäessä ei tällä kertaa tullut yhtään puhtaasti kielteistä kommenttia. 85 %:sesti vastaukset olivat myönteisiä; mm. monikäyttöisyys, terveellisyys, kotimaisuus ja edullisuus mainittiin. Osin kielteisissä kommentteissa rypsiöljyssä ei miellyttänyt maku tai haju. Kokit ja terveyden-hoidon vastaajat olivat myönteisempiä kuin hankintajohtajat, joista jotkut eivät osanneet ottaa kantaa.
- Autettuna mielikuva rypsiöljystä oli myös ammattilaisilla vahva, ja näillä kärkiominaisuudet - monikäyttöinen, terveellinen ja edullinen - olivat hieman jopa kehittyneet kolmen vuoden varrella. Maukkaus oli ammattilaisillakin ainoa asia, mikä ei noussut kovin korkealle.
- Kaikkiaan myönteisin kuva rypsiöljystä näytti olevan terveydenhoidon vastaajilla, joista kaikki pitivät rypsiöljyä monikäyttöisenä ja terveellisenä. Kokit olivat em. ominaisuuksista sekä edullisuudesta myöskin vakuuttuneita, mutta heillä laadukkuus, nykyaikaisuus ja maukkaus jäivät heikommaksi kuin muilla ammattilaisilla. Hankintajohtajilla laadukkuus ja nykyaikaisuus nousivat monikäyttöisyyden jälkeen seuraaviksi.
- Vastaajia pyydettiin vielä vertaamaan neljää ruokaöljyä: rypsiöljyä, oliiviöljyä, soijaöljyä ja auringonkukkaöljyä näiden ominaisuuksien suhteen ja kysyttiin, mihin öljyyn kukin ominaisuus sopii parhaiten.
- Muihin öljyihin verrattuna rypsiöljyä pidettiin selvästi edullisempänä ja monikäyttöisempänä. Myös nykyaikaisuudessa se oli ykkönen, vaikkei aivan yhtä selvästi. Terveellisyydessä ja laadukkuudessa se oli lähes samalla viivalla oliiviöljyn kanssa. Maukkauudessa se jäi edelleen oliiviöljylle selvästi.
- Ammattiryhmittäin katsottuna terveydenhoidon vastaajat olivat tässäkin selkeästi myönteisimpiä rypsiöljyä kohtaan; heillä laadukkain, nykyaikaisin ja jopa maukkain nousivat muita korkeammalle – joskin oliiviöljy pysyi maukkaimpana myös näillä. Kokit ja hankintajohtajat pitivät oliiviöljyä niukasti terveellisimpänä, nykyaikaisimpana ja laadukkaimpana, mutta terveydenhoidon vastaukset pitivät rypsiöljyn kaikkiaan ykkösenä.
- Mielikuvat näiltä osin ovat melko vahvassa, koska muutoksia oli hyvin vähän - vaikka vastaajia ei ole ollut 60: tta enempää.

Spontaani mielikuva rypsiöljystä

Millainen mielikuva on rypsiöljystä? Mitä hyvää tai huonoa siinä on?

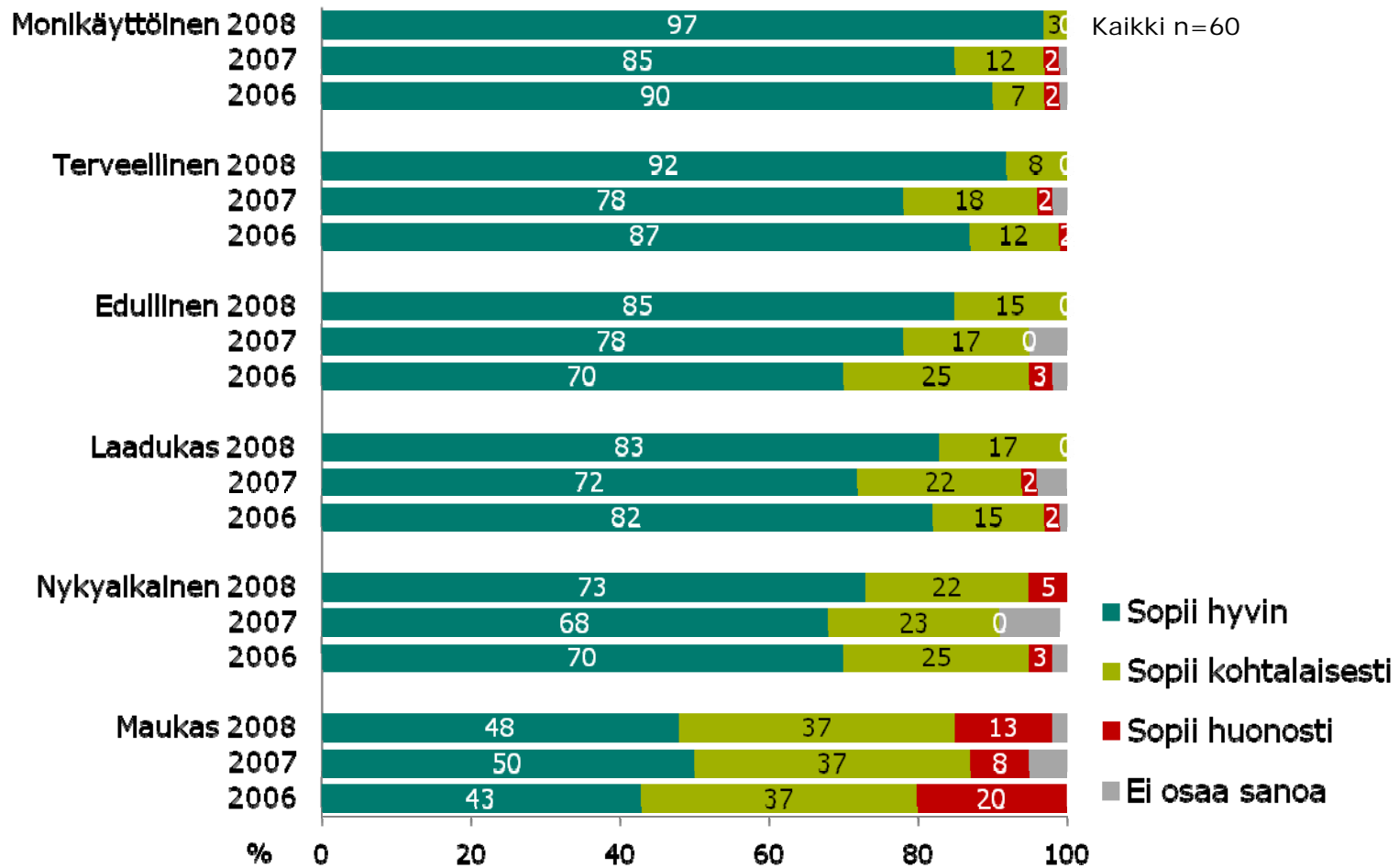
Vastaajien spontaaneja kommentteja

- + Kotimainen rypsiöljy hyvä ja puhdas, tietää mistä tehty, monikäyttöinen.
- + Se on aina tasalaatuista, aina saatavilla. Monikäyttöinen.
- + Semmonen terveellisempi vaihtoehto, kevyempi rakenne, edullinen.
- ± Huonoa on varmaan että se ei ole hyvänmakuinen, mutta muuten ihan jees.
- ± Tuoksu on inhottava. Hyvä lämpökestävyys.
- ± Se on varmaan ihan yhtä hyvä kuin oliiviöljy, mutta enemmän oliiviöljy.

- Kokit/kelttömestarit 2008 n=20
- Hankintajohtajat 2008 n=20
- Terveydenholto 2008 n=20
- Yhteensä n=60

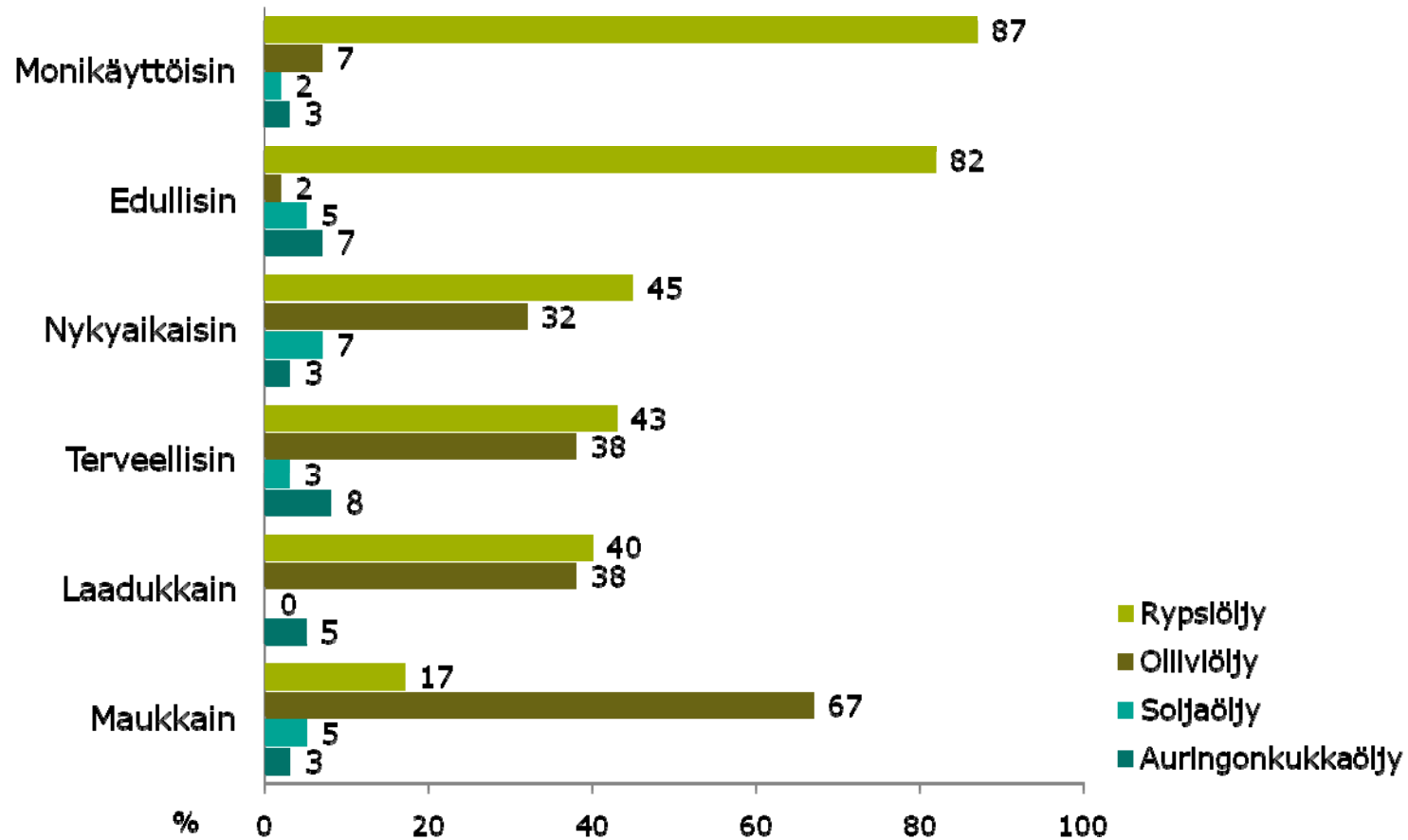
Ammattilaisten mielikuva rypsiöljystä

Kokit/keittiömestarit, hankintajohtajat ja terveydenhoidon ammattilaiset

Ammattilaisten mielikuva ruokaöljyistä

Mikä seuraavista ruokaöljyistä on....?

Mielikuva rypsiöljystä kuluttajat vs. ammattilaiset

"Sopii hyvin" -vastaukset

